

Lezing: GENESIS 47, 13-22

Lezing: JOHANNES 2, 1-11

Gemeente van Jezus,

De kroniek van de familie van Jakob gaat vandaag weer verder.
Met de nodige opschudding en emotie en met de nodige verrassingen.
Ik zal de gebeurtenissen in de hoofdstukken 45-47 kort samenvatten.

Jozef maakt zich eindelijk bekend aan zijn broers, tot hun grote verbazing.
Daarop geeft de farao bevel om de gehele familie van Jozef naar Egypte te halen.
Als de broers hun oude vader ophalen, kan hij eerst niet geloven dat Jozef nog in leven zou zijn. Maar hij gaat toch mee.

De ontmoeting van de vader en de zoon is vol van emotie. Ze ontmoeten elkaar in Gosen en vader Jakob zegt: Mijn zoon leeft, nu kan ik sterven. De hele clan mag een plek uitzoeken om te wonen, maar spoedig bereikt hen in Egypte de hongersnood, waarvoor ze eerder uit Kanaän gevlucht waren.

Jozef begint dan gronden op te kopen namens de farao, zodat de bevolking over geld beschikt om voedsel te kopen. Het waren gezegende jaren voor zijn familie, maar Jozef was ook praktisch genoeg om maatregelen te treffen, om de hongersnood het hoofd te bieden. Jozef laat zien dat hij een goed econoom is en tegelijk zorgt hij goed voor zijn eigen familie.

Tenslotte sterft vader Jakob, nadat hij tot tweemaal toe de farao had gezegend.
En vlak voor zijn dood liet hij zijn kinderen beloven, dat ze hem in het beloofde land zouden begraven. Zo maakt Jakob duidelijk dat het verblijf in Egypte slechts tijdelijk kan zijn. Het nieuwe land ligt te wachten, de Exodus komt eraan.

Een dieper beeld krijgen we van al deze gebeurtenissen wanneer we ze waarnemen door de ogen van vader Jakob. Voor hem hoefde het allemaal niet meer; Jozef en Benjamin waren in zijn gedachten zeker dood, en wie wist wat het lot was van zijn andere kinderen.

Maar als God Jakob toespreekt in een nachtgezicht, dan leeft zijn oude geest weer op in hem en besluit hij te gaan. Eenmaal in Egypte zegent Jakob de farao tot twee keer toe. Vinden we hier misschien een teken Gods, dat Israël geroepen is tot zegen te zijn voor de volken? Is dit al het begin van de droom dat de mens zijn vijand kan zegenen in plaats van vervloeken? In ieder geval kan Jakob zijn leven waardig besluiten, in de zekerheid dat hij bij zijn vaderen zal worden begraven.

Aan het einde van het boek Genesis sterft ook Jozef. In zijn testament kijkt hij terug op zijn bewogen leven, en hij voelt dat God leiding had gegeven aan zijn leven. Hij zegt dan tot zijn broers: Wees niet bang, jullie had kwaad tegen mij in de zin, maar God heeft alles ten goede gedacht, want God wil ons leven redden.

En bij deze belijdenis wil ik even stilstaan.

God heeft alles ten goede gedacht.

Terugkijkend op zijn leven ziet Jozef dat.

Toen hij als 16-jarige jongen naar Egypte werd verkocht wist hij dat nog niet.

Terugkijkend wel.

En je zou kritisch kunnen zeggen: Als je terug kijkt heb je makkelijk praten.

Dat denk ik ook wel bij mensen die goede sier willen maken met hun geloof, met hun relatie met God of met Jezus. Terugkijkend is het gemakkelijk om te zeggen: Jezus was bij me en daarom ben ik aan gevaar ontsnapt. Soms klinkt het hoogmoedig en verwaand.

In al die verhalen van het begin van Israël is sprake van Gods leiding. Want zo hebben ze het ervaren, erop terugkijkend. Maar dan is de verleiding levensgroot om Gods leiding overal maar op te plakken. Hoe vaak gebeurt dat niet, dat de een tot de ander zegt: De pijn en het verdriet en de tegenslag die je hebt ondergaan is niet ernstig, omdat Gods leiding in je leven is; heb vertrouwen. Het kan wel waar zijn, maar het is onbescheiden.

Gods leiding in je leven, daar kun je alleen zelf iets over zeggen. Dat kan en mag een ander niet voor je invullen. Ik mag nooit voor de ander invullen of Gods leiding aanwezig was. Hoogstens mag ik de ander pastoraal vragen: Zie jij iets van Gods hand in jouw leven.

Als wij die belangstelling voor elkaar hebben in de gemeente, dan zal ons dat zeer goed doen. Maar het is denk ik niet goed om het geloof voor de ander te willen invullen. Net zo min als je voor de ander niet moet denken, moet je ook niet voor de ander willen geloven. Je moet het zoeken in je eigen geloof. Terugkijkend op je leven mag je voor jezelf zien of een crisis alleen maar gevaar voor je betekende, of ook een kans.

Met zijn testament wil Jozef zijn broers niets opdringen. Hij zegt alleen: Ik geloof, dat God alles ten goede heeft gedacht, en ik geloof dat, na mijn dood, God naar jullie zal omzien en hen naar het beloofde land zal brengen. Zo troost en zegent hij zijn familie. Jozef sluit niet af, maar opent de toekomst. Het is liefdevol en niet opdringerig. Jozefs spreekt krachtig en bemoedigend. Hij opent de toekomst en zegt in zekere zin: Durf te leven, durf te verlangen, durf naar het nieuwe land te reizen, want God zal naar je omzien.

Wat Jozef niet wist, was dat er enige jaren later een koning in Egypte zou zijn, die Jozef niet gekend had. En deze heerser zou het volk Israël met harde hand als een slavenvolk regeren. En hoe belangrijk worden dan de bemoedigende woorden van Jozef, in de crisis van de staatsterreur zullen de Israëlieten terugdenken aan de woorden van Jozef: God zal naar jullie omzien. En ze durven te leven, door de crisis heen. Ze durven te leven vanuit het besef dat weliswaar het leven bitter is, maar de toekomst open.

En veel te vaak sluiten we de toekomst voor onszelf en voor de ander af door het voor elkaar in te vullen. Van die en die vrienden heb ik al maanden niets meer gehoord; ze zullen wel niet meer van mij houden. En die en die kijkt mij de laatste maanden niet meer aan in het dorp; ik heb zeker weer iets verkeerd gedaan. Dan sluit je de toekomst af. Terwijl God graag wil dat we de toekomst openhouden, door te zeggen: Ik zal mijn goede vriend eens bellen, van wie ik al twee maanden niets meer heb gehoord: Ik zal hen uitnodigen en zeggen: Ik verlang naar jullie liefdevolle aandacht. Dan open je de

toekomst.

Maar ook in het geloof in de theologie ligt het gevaar op de loer dat wij elkaars toekomst dichtplakken. Ik ervaar dat zelf vooral wanneer iemand mij een theologische visie op wil dringen die de mijne niet is en de mijne nooit zal worden. Het irriteert me steeds weer als anderen mij vertellen hoe ik moet geloven. Waar haalt men het recht vandaan. Iemand mag best getuigen van zijn of haar geloof, maar ik laat mij niet een geloof opdringen.

Ik ga mijn persoonlijke weg met mijn Schepper, ups en downs, tijden van wanhoop en tijden van vertrouwen. Misschien zal ik ooit als Jozef kunnen zeggen: God heeft een en ander ten goede gedacht. Maar alleen in de intimiteit van mijn eigen beleving.

En ook in het geloof moeten wij elkaars toekomst niet dichtplakken. Veel aandacht mogen we daarom geven aan onze woordkeus in het geloofsgesprek, veel aandacht aan een open houding.

Om een voorbeeld te geven: Wij zijnde laatste jaren bedolven onder de boeken over Jezus, wel of niet zoon van God, wel of niet verlosser, een grote voorganger of de weg de waarheid en het leven. En deze week sprak ik met iemand over een lezing waarvoor ik uitgenodigd ben en de persoon zie: We willen het niet meer over al die verschillende visies op Jezus hebben, dat weten we nu wel, wilt u ons liever een lezing geven over zijn Wederkomst. Zo'n uitnodiging opent de toekomst gemeente.

Bij de bruiloft in Kana heffen de gasten het glas en drinken op de toekomst. Niemand zou het in zijn hoofd halen om op het verleden te drinken. Het nieuwe land ligt te wachten. De toekomst is open. En de goede wijn die bewaar je voor het bijzondere moment, dat je dit beseft: Het nieuwe land ligt op mij te wachten.

Niet voor niets begint Jezus zijn openbare optreden op een bruiloft, feest van de liefde. Hij was daar niet om zijn macht te tonen, maar om een Godswonder te verrichten. Jezus, die verre zoon van Jakob gaat de weg van zijn volk, een volk dat weet hoe bevrijding proeft. En Hij is in hun midden om het hen weer te laten proeven.

Jozef leert ons vandaag hoe je met respect voor een ander aan je eigen geloof houvast kunt hebben. En wij kunnen de kracht van zijn testament voelen, als wij terugdenken aan onze geliefden, die ons voorgingen, die hun geloofstestament achterlieten, en hun troostende, krachtige woorden geven ons moed voor de toekomst.

We nemen afscheid van de verhalen van Jozef, als straks de veertigdagen beginnen. Twee dingen zijn me bijgebleven uit deze kroniek van de aartvaders. Het doorzettingsvermogen en het zinloos geweld. Het doorzettingsvermogen van Jacob en van Jozef, die beide met een krachtig Godsvertrouwen met vallen en opstaan hun weg gaan, en die tenslotte kunnen zeggen: Steeds was ik onder Gods hoede.

Maar wat me ook bijblijft, dat is het zinloos geweld. Het zinloos geweld, van het verkopen van een zestienjarige, het zinloos geweld tegen vrouwen in deze verhalen, en het zinloze redeloze geweld van aardse machthebbers, die zich God op aarde wanen.

Of onze maatschappij de strijd tegen zinloos geweld zal winnen weet ik niet. Steeds worden oude wonden opengesneden, als door een zinloos drama levens worden vernield. Wel weet ik en geloof ik, dat alle haat en geweld vroeger of later zullen stukbreken op de liefde.

En om die liefde te zeggen, mogen we zorgvuldig onze woorden kiezen. Die liefde te doen, beschouwen we als een ereopdracht. Elke dag geeft kansen om de toekomst te openen.

Het feest van het licht is in aantocht
Pasen is ons nieuwe land. De dood voorgoed tot zwijgen gebracht.

Troost en kracht mogen we vandaag putten uit de Schriften, die ons opwekken tot een moedig geloof in God, totdat we op een goede dag zullen zeggen: Hij heeft mij geleid.

AMEN